

Huldrych Zwingli

ARTIKULI ALI ZAKLJUČKI

67 tez za prvi Züriški disput

Jaz, *Huldrych Zwingli*, priznavam, da sem te potlej navedene artikule in mnenja pridigal v hvalevrednem mestu *Zürich*, na osnovi svetega pisma, ki se imenuje theopneustos – to je, navdihnjeno od Boga –, in ponujam se, da te artikule branim v skladu s svetim pismom, in se pustim, kolikor bi svetega pisma ne razumel prav, poučiti drugače, vendar samo iz svetega pisma.

1. Vsi, ki pravijo, da evangelij ne velja brez potrditve Cerkev, se motijo in se posmehujejo Bogu.

2. Summa evangelija je, da je naš Gospod *Jezus Kristus*, resnični Sin božji, nam oznanil voljo svojega nebeškega Očeta in nas s svojo nedolžnostjo odrešil smrti in spravil z Bogom.

3. Zato je *Kristus* edina pot k blaženosti za vse, ki so bili, so in bodo.

4. Kdor išče ali kaže druga vrata, ta je morilec duš in tat.

5. Zato oznanjajo krive nauke vsi tisti, ki postavljajo druge nauke na isto raven ali više kot evangelij; oni ne vedo, kaj evangelij je.

6. Zakaj *Kristus Jezus* je vodnik in zapovednik, od Boga ljudem obljubljen in tudi poslan,

7. da bi bil večno odrešenje in glava vseh vernih, ki so njegovo telo, a to telo je brez njega mrtvo in ne zamore nič.

8. Iz tega sledi:

Prvič: da so vsi, ki žive v glavi, udje in otroci Božji. In da je Cerkev ali občestvo svetih, soproga *Kristusova*: *Ecclesia catholica*, občica Cerkev.

9. Drugič: da tako kot telesni udje ne zamorejo nič brez vodstva glave, tako tudi v telesu *Kristusovem* nobeden ne more nič biti brez svoje glave, *Kristusa*.

10. Kakor ravna neumno človek, če udje delajo kaj brez glave, tako da sami sebe ranijo in si škodijo, tako tudi udje *Kristusovi* ravna jo neumno, če poskušajo kaj storiti brez svoje glave, *Kristusa*; udarjajo in obtežujejo sami sebe z nespametnimi zakoni.

11. Zato vidimo, da so naredbe tako imenovanih duhovnikov o svojem razkošju, bogastvu, stanu, titulah, zakonih neki vzrok vse neumnosti; zakaj ne ujemajo se z glavo.

12. Ravna jo torej neumno, ne zavoljo glave – saj se na vse pretege trudijo, da bi le-to po milosti Božji spet spravili na svetlo –, temveč ker se jih noče več pustiti uganjati neumnost, temveč se hoče le slušati glavo.

13. Če slušaš glavo, se jasno in razločno naučiš Božje volje, in človeka njegov duh pritegne k Njemu in spremeni v Njega.

14. Zato naj vsi krščanski ljudje vložijo največji trud v to, da se bo vsepovsod pridigal edino *Kristusov* evangelij;

15. zakaj v veri vanj sestoji naše odrešenje in v neveri naše pogubljenje; zakaj vsa resnica je jasna v njem.

16. V evangeliju se naučiš, da človeški nauki in naredbe nimajo nobenega haska za blaženost.

O papežu

17. Da je *Kristus* edini, večni, najvišji svečenik. Iz tega razvidimo, da se tisti, ki so se izdajali za vrhovne svečenike, upirajo časti in oblasti *Kristusovi*, jo celo zametavajo.

O maši

18. Da je *Kristus*, ki je sam sebe nekoč daroval, neka na veke delujoča in plačujoča daritev za grehe vseh vernih. Iz tega se spozna, da maša ni daritev, temveč je ponovno spominjanje daritve in zagotavljanje odrešenja, ki nam ga je dosegel *Kristus*.

O priprošnji svetnikov

19. Da je edino *Kristus* srednik med Bogom in nami.

20. Da nam Bog hoče vse reči dati v njegovem imenu. Iz tega izhaja, da za onstranstvo ne potrebujemo drugega srednika kot njega.

21. Da kadar mi na zemlji prosimo druga za drugega, to delamo tako, da zaupamo v to, da nam bodo edino skozi *Kristusa* dane vse reči.

O dobrih delih

22. Da je *Kristus* naše opravičenje. Iz tega spoznamo, da so naša dela, kolikor so iz *Kristusa*, dobra, kolikor pa so iz nas, niso dobra.

O imetku duhovnikov

23. Da *Kristus* zametuje imetek in blišč tega sveta. Iz tega spoznamo, da mu tisti, ki v njegovem imenu vlečejo k sebi bogastva, delajo veliko škodo, saj ga delajo za plašč svojega pohlepa in objesti.

O prepovedani hrani

24. Da ni noben kristjan obvezan za tista dela, ki jih ni zapovedal Bog. Lahko torej ob vsakem času je katerokoli jed. Iz tega se poučimo, da so pisma o siru in mleku papeška prevara.

O praznikih in romanjih

25. Da sta čas in kraj podvržena krščanskim ljudem in ne človek njima. Iz tega se poučimo, da tisti, ki omejujejo čas in kraj, kristjane oropajo svobode.

O kutah, oblačilih, oznakah

26. Da Bogu ni nič bolj zoprnega od hinavščine. Iz tega se naučimo, da je vse, kar se pred ljudmi hinavsko izdaja za boljše kot je, huda hinavščina in grdobija. Sem štejejo kute, oznake, tonzure itn.

O redih in sektah

27. Da so vsi krščanski ljudje *Kristusovi* bratje in bratje drug drugemu in da se nihče ne sme dvigniti do očeta nad drugimi. Sem spadajo redi, sekte, družine.

O poroki duhovnikov

28. Da je prav vse tisto, kar Bog dovoljuje ali česar ne prepoveduje. Iz tega se naučimo, da se zakon spodobi vsem ljudem.

29. Da vsi tisti, ki jih imenujejo duhovniki, grešijo, če se potem, ko jim je postalo jasno, da jim je Bog odrekel vzdržnost, ne potrdijo z zakonom.

O zaobljubi čistosti

30. Da tisti, ki se zaobljubijo k čistosti, otročje ali norčevsko obljublajo preveč. Iz tega se je naučiti, da tisti, pred katerimi se take zaobljube izrekajo, pregrešno ravnajo do pobožnih ljudi.

O izobčenju

31. Da izobčenja ne more naložiti noben posameznik, temveč le Cerkev, to se pravi: občestvo vseh, med katerimi biva ta, ki naj bi bil izobčen, skupaj s čuvanjem, to se pravi: župnikom.

32. Da se z izobčenjem sme kaznovati le tistega, ki izziva javno pohujšanje.

O neupravičenem imetku

33. Da naj neupravičeni imetek ne bo dan templjem, samostanom, menihom, farjem, nunam, temveč tistim v potrebi, če ga ni mogoče spet vrniti upravičenemu posestniku.

O gosposki

34. Tako imenovana duhovska gosposka nima za svoj blišč nobene temelja v *Kristusovem* nauku;

35. a posvetna gosposka ima moč in utemeljitev v nauku in dejanju *Kristusovem*.

36. Vsa sodna oblast, ki si jo lasti tako imenovana duhovska gosposka, pritiče posvetni gosposki, kolikor le-ta hoče biti krščanska.

37. Posvetni gosposki so tudi dolžni pokorščino vsi kristjani, nihče ni izvzet.

38. kolikor gosposka ne zaukazuje nič, kar bi bilo zoper Boga.

39. Zato naj bodo vse njene postave enakolične Božji volji, tako da ščitijo tlačenegaj, tudi če ne bi tožil.

40. Edino ona ima pravico, da – ne da bi si nakopala Božjo jezo – izreka smrtno kazen, in sicer edino zoper tiste, ki očitno zbujujajo pohujšanje, razen če Bog zapoveduje kaj drugega.

41. Če [gosposke] v skladu s pravičnostjo dajejo nasvet in pomoč tistim, za katere morajo polagati račun pred Bogom, potem so le-ti tudi dolžni skrbeti za telesno vzdrževanje [svojih gospodov].

42. Če pa [gospodje] ravnajo brezvestno in zunaj *Kristusovega* vodila, jih je po Božji volji mogoče odstaviti.

43. Summa: Najboljše in najtrdnejše je kraljestvo tistega, ki vlada edino z Bogom, in najhujše in najšibkejšje je kraljestvo tistega, ki vlada po lastni samovolji.

O molitvi

44. Resnični molivci kličejo Boga v duhu in v resnici, brez vsega kričanja pred ljudmi.

45. Hinavci delajo svoja dela, da bi bili videni od ljudi; oni tudi sprejemajo svoje plačilo v tem času.

46. Tako mora slediti iz tega, da tempeljski spev ali kričanje brez pobožnosti in le zavoljo denarja išče bodisi slavo pred ljudmi, bodisi dobiček.

O zbujujanju pohujšanja

47. Naj človek rajši prestatne telesno smrt, kot da bi kristjana pohujšal ali spravil v sramoto.

48. Kdor se pohujšuje iz šibkosti ali nevednosti, brez vzroka, tega se ne sme pustiti, da bi ostal šibake ali neveden, temveč ga okrepi, da ne bo imel za greh tega, kar ni greh.

49. Večjega pohujšanja ne poznam, kot da se duhovnikom ne dovoli, da bi se poročili, dopušča pa za plačilo neke vsote denarja, da si vzdržujejo priležnice.

O odpuščanju greha

50. Bog edini odpušča grehe prek *Jezusa Kristusa*, našega Gospoda.

51. Kdor kaj takega dovoljuje kreaturi, ta odteguje Bogu čast in jo daje tistemu, ki ni Bog. To pa je pravo malikovalstvo.

52. Zategadelj spovedi, ki jo izrečeš spovedniku ali bližnjemu, ne smemo imeti za odpuščanje greha, temveč za spraševanje za nasvet.

53. Naložena dela pokore prihajajo iz človeške presoje – izvzemši izobčenje –; ne odjemljejo greha, temveč se nalagajo le, da bi se drugi ob njih prestrašili. 54. *Kristus* je nosil vse naše bolečine in trpljenje. Kdor zdaj delom pokore pripisuje, kar pritiče edino *Kristusu*, ta se moti in žali Boga.

55. Kdor pravi, da se skesanemu človeku kakršen že bodi greh ne more odpustiti, ta ni ne Božji ne *Petrov* namestnik, temveč je hudičev namestnik.

56. Kdor določene grehe odpušča le zavoljo denarja, je pajdaš *Simona* in *Bileama* in pravi apostol hudiča.

O vicah

57. Resnično sveto pismo ne ve ničesar o kakih vicah po tem življenju.

58. Razosodba o pokojnikih je znana le Bogu.

59. Čim manj nam je Bog o tem dal kaj vedeti, tem manj smemo poskušati o tem kaj vedeti.

60. Če zaskrbljen človek kliče Boga za milost za umrle, tega ne zametavam. A da bi to vezali na določeno dobo in lagali zavoljo dobička, ni človeško, temveč je hudičevsko.

O duhovništvu

61. O karakterju, ki so si ga zadnje čase prideli duhovniki, sveto pismo nič ne ve.

62. Sveto pismo ne pozna tudi nobenih drugih duhovnikov kot te, ki oznanjajo Božjo besedo.

63. Tem se pravi izkazovati čast, to je: oskrbovati s telesno hrano.

O odpravi zlorab

64. Od vseh teh, ki spoznajo svojo zмотo, naj se ne terja vračilo, temveč naj se jih pusti umreti v miru in se naj po tem z njihovimi dohodki ukrene po krščanski ljubezni.

65. Tiste, ki svoje zmote ne spoznajo, bo sodil Bog po svoji pravičnosti. Zato naj se na njih ne izvajajo nobene telesne kazni, razen če se tako nedostojno obnašajo, da bi se jih drugače ne moglo obravnavati.

66. Vsi duhovski predpostavljeni naj se takoj ponižajo in povzdignejo le *Kristusov* križ, ne pa skrinje z denarjem, ali pa bodo propadli; zakaj sekira je že postavljena na korenino drevesa.

67. Če bi kdo bil željan disputirati z menoj zastran činža, desetine, nekrščenih otrok, birme, se rad ponujam za odgovore.

Tu naj nihče ne poskuša polemizirati s sofistiko ali človeškim česnanjem, temveč naj pride, tako da priznava sveto pismo kot razsodnika, da bi bodisi našel resnico, bodisi jo obdržal, če jo je, kot jaz upam zase, že našel.

Naj bo v Božjih rokah!

*

HULDRYCH ZWINGLI je bil rojen 1. januarja 1484, se šolal v Baslu, Bernu, na dunajski univerzi, naposled v Baslu (1502–06). Kot magister je nato prevzel župnijo v Glarusu (1506–16), nato v Einsiedelnu (1516–18), od 1. januarja 1519 do smrti 1531 v Zürichu.

Na Zwinglijevo prošnjo je sklenil mali in veliki svet Zürich, naj se 29. januarja 1523 v mestu opravi disput o veri; zgodovina ga je zabeležila kot »Prvi züriški disput«. Udeležilo se ga je okoli 600 oseb. Za disput je Zwingli kot povzetek svojega dotedanjega oznanjanja napisal *67 artikulo*, imenovanih tudi »Zaključki [Schlussreden]«, in se ponudil, da jih bo v disputu zagovarjal. Po koncu disputa je svet razglasil sodbo, ki je nastala že na podlagi dopoldanskega dela disputa:

»... da naj mojster Huldrych Zwingli nadaljuje in odslej tako kot poprej oznanja sveti evangelij in resnično sveto pismo, tako dolgo in toliko, dokler ne bo kako bolje poučen.« S tem je bila zmaga reformacije v Zürichu odločena.

Zwinglijev glavni nasprotnik je bil Johannes Faber, škofovski vikar v Konstanci. Ker je ta razglasil, ne da bi navedel argumente, da so artikuli v nasprotju z biblijo, je Zwingli isto leto napisal obsežen teološki komentar k artikulum.

V letih 1524–29 se zaostrijo konflikti s katoliškimi kantoni; obenem se Zwingli znajde v polemiki s prekrščevalci in na drugi strani z Luthrom. Disput v Marburgu v začetku oktobra 1529 naj bi dosegel spravo med Zwinglijem in Luthrom; sklical ga je deželni grof Filip Hessenski; 1530 je na podlagi svoje marburške pridige Zwingli napisal latinsko razpravo *O Božji Previdnosti*. Soroden ji je zadnji Zwinglijev latinski spis *Razlaga krščanske vere*, poslan francoskemu kralju Francu I. Zwingli je 11. oktobra 1531 padel v vojni med Zürichom in katoliškimi kantoni in teološka razprava med Luthrom in Zwinglijem je bila presekana.

Prevedel in pojasnil Božidar Debenjak